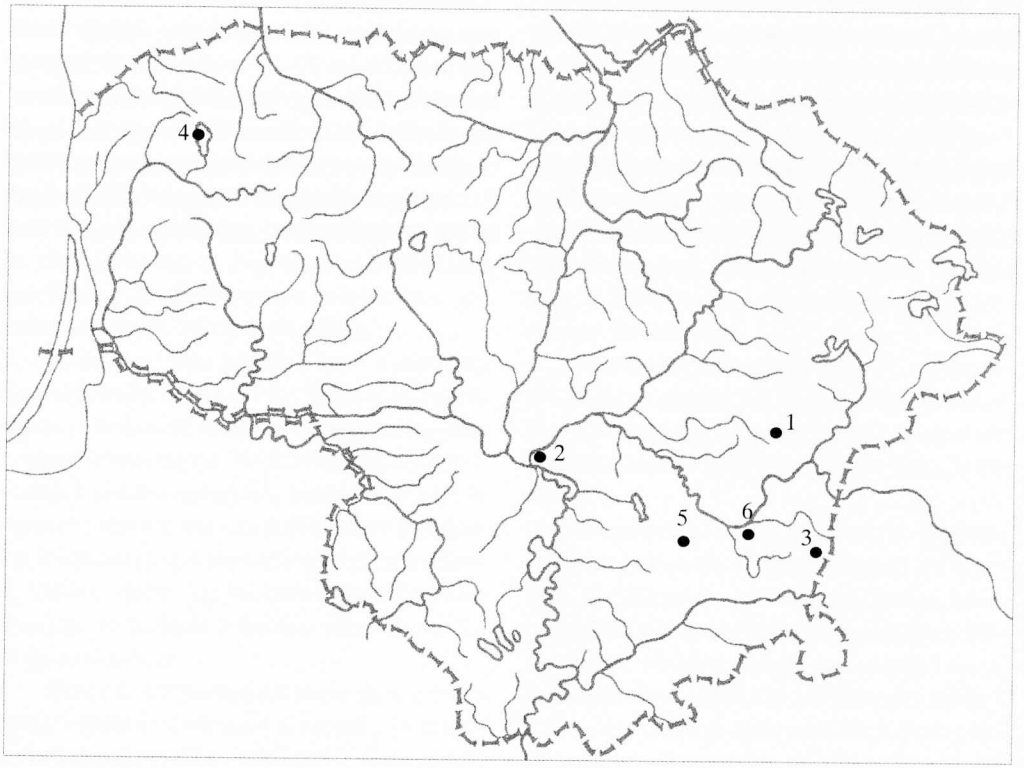
VI. PILYS

53 pav. Pilys:
Fig. 53. Castles:

1 – Dubingiai, 2 – Kaunas, 3 – Medininkai,
4 – Plateliai, 5 – Trakai, 6 – Vilnius.

TYRIMAI TRAKŲ PUSIASALIO PILIES PIETVAKARINIAME BOKŠTE

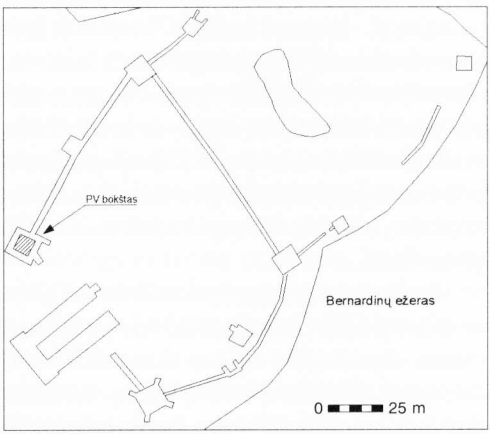
Vytautas JUŠKAITIS

2005 m. rugsėjo 2 – lapkričio 30 dienomis vykdyti restauruojamo Trakų Pusiasalio pilies PV bokšto (54 pav.) archeologiniai tyrimai. 1961 m. šio bokšto ŠV ir PR kampuose archeologė I. Jučienė ištyrė du šurfus.

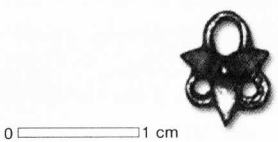
Bokšte ištirta 6,5x6,5 m dydžio perkasa (42 m^2 plotas). Ji suskirstyta kvadratais, kurie iš Š į P sužymėti skaičiais 1–7, iš V į R – raidėmis A–G, ir padalyta į 4 plotus.

Viršutinė 10–20 cm storio kultūrinio sluoksnio dalis (1) susidariusi XX a. Iš šiame sluoksnyje aptiktų radinių paminėtinas antspaudas. Atrodo, kad jame pavaizduotas dvigalvis erelis. Po šiuo sluoksniu prasideda 30–60 cm storio stambių griuvenų sluoksnis (2), kuriame aptikta 470 plytų, daugiausia figūrinių, fragmentų. Rasto ir kelios buitinės keramikos šukės, gyvūnų kaulų. Po šiuo griuvenų sluoksniu kv. 1–2C–D ir 5–6A–B atsidengė 25,4x22,1x7,6; 5,3x22,4x7,5 cm ir panašaus dydžio grindų fragmentai, sudėti iš plytų. Stambių griuvenų sluoksnis prasideda iškart virš grindų. Atrodo, kad ant jų bus užgriuvęs skliautas. Po stambių griuvenų sluoksniu ir grindimis prasideda 30–50 cm storio pilkos žemės su stambiais akmenimis sluoksnis (3), kuriame labai daug radinių. Čia aptikta 11 monetų, daugiausia LDK. 5 denarai ir 1 pusgrašis priskiriami Aleksandrui (1492–1506). Šiame sluoksnyje taip pat aptiktas Žygimanto Senojo pusgrašis (kaldintas 1513 ar 1515 m.). Sluoksnio viršuje aptiktas Žygimanto Augusto dvidenaris, kaldintas 1570 m. Sluoksnyje rastas Vaclovo IV kaldintas Prahos grašis, Lenkijos karalystės Albrechto (1492–1501) pusgrašio pusė, Lenkijos karalystės Jadvygos denaro varinė klastotė. Nesuklastoti tokie denarai kaldinti 1384–1386 m.

Pilkos žemės su akmenimis sluoksnyje (3) aptiktas sidabrinio paauksuoto ažūrinio papuošalo fragmentas (55 pav.). Iš kitų radinių paminėtini įtveriamasis ir įmovinis arbaleto strėlių antgaliai, įtveriamasis lanko strėlės antgalis, švininė plomba, kurios vienoje pusėje pavaizduotas pilies bokštas, o kitoje – lelijos lapai ir neperskaitomas užrašas. Taip pat aptikta geležinių vyrių, kaltinių vinių, stikli-

54 pav. Situacijos planas. *V. Juškaičio brėž.*
Fig. 54. Situation layout.

55 pav. Sidabrinio paauksuoto papuošalo fragmentas. *V. Juškaičio nuotr.*
Fig. 55. Fragment of a silver gilded item.

56 pav. Kazimiero Jogailaičio moneta.
V. Juškaičio nuotr.
Fig. 56. Coin of Casimir Jagiellonian.

nio indo šukė, dubeninių koklių fragmentų, diržo sagtis, buitinės keramikos šukių. Sluoksnyje aptikta gyvūnų kaulų.

Po pilkos žemės su akmenimis sluoksniu (3) prasidėjo juodos žemės sluoksnis (4), kuriame aptiktos dvi Kazimiero Jogailaičio (1440–1492) monetos (56 pav.). Monetų averse – Gediminaičių stulpai, jų viduryje – gotiška raide K. Apvadas taškinis. Vienos iš monetų reversas visiškai nudilęs. Kitos monetos reverse vytis taškiniame apvade. Iš kitų radinių paminėtini dviejų stiklinių taurių fragmentai, stiklinis karolis, iš ilties pagamintas pakabukas, diržo sagtis, įtveriamasis arbaleto strėlės antgalis. Taip pat aptikta buitinės keramikos.

Po šiuo sluoksniu prasideda asla iš gelsvo skiedinio (5). Skiedinyje aptikta plytų fragmentų. Apatinėje 5–25 cm storio sluoksnio dalyje rasta kiaušinių kevalų lukštų. Pasiekus skiedinio sluoksnį (5) buvo kasami tik plotai 1 ir 2, esantys perkasos Š dalyje. P dalyje esantys plotai 3 ir 4 bokšto restauracijos metu kliudomi nebus, todėl jų nuspręsta netirti.

Po skiedinio sluoksniu (5) prasidėjo 80 cm storio supiltinis žvyro sluoksnis (6), kuriame buvo smulkių plytų fragmentų. Po juo aptiktas 5–20 cm storio juodos žemės sluoksnelis (7), kuriame aptikta smulkių plytų fragmentų, gyvūnų kaulų. Po juodos žemės sluoksneliu buvo 1,2 m storio supiltinis žvyro sluoksnis (8) su smulkiais plytų fragmentais, o po juo prasidėjo įžemis (9) iš žvyro. Kultūrinis sluoksnis buvo 3,6 m storio. Archeologinių tyrimų metu rasti radiniai perduoti TIM.

INVESTIGATION IN THE SOUTH-WESTERN TOWER OF THE TRAKAI PENINSULAR CASTLE

During the archaeological investigation performed in the SW tower of the Trakai Peninsular Castle a trench of 6.5x6.5 m was excavated (Fig. 54). 42 m^2 were investigated in total. The cultural layer discovered was up to 3.6 m thick. It contained artefacts dating to the 14th – 16th century. During the archaeological investigation 13 coins of the 14th – 16th century (Fig. 56), 3 crossbow arrowheads, 1 arrowhead of a simple bow arrow, a fragment of a silver gilded item (Fig. 55), a glass bead, a lead seal and other finds were discovered.

TYRIMAI TRAKŲ PUSIASALIO PILYJE, GRIOVIO VIETOJE PRIE PIETINIO BOKŠTO

Vytautas JUŠKAITIS

Archeologiniai tyrimai Trakų Pusiasalio pilyje tiesiamų kanalizacijos ir vandentiekio trasų vietoje vykdyti 2005 m. rugsėjo 29 – spalio 13 dienomis. Iš pradžių kanalizacija tiesta